

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. F. Felicis Potestatis Panormitani Ordinis Minorum S.
Francisci de Observantia ... Examen Ecclesiasticum**

Potesta, Felice

Coloniæ, 1712

Cap. X. De Retinentibus libros hæreticorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40060

minando censuram, legentes, non audientes expressit.

QUÆRES III.

426 An legens librum heretici in Gallia, Anglia, & aliis locis, ubi Bulla Censura non est recepta, incidat in censuram?

Resp. negativè. Diana par. 2. tr. 1. 1. ref. 35. Leander de censur. tract. 3. disp. 1. quest. 51. Decanus, Sanchez, quamplures apud eos; quia hoc est commune cunctis legibus humanis: hinc Decanus in summ. theolog. tract. 3. cap. 6. quest. 8. num. 4. ait, multos Catholicos in Germania excusari à censura, quia multis in locis Bulla usu recepta non est.

427 Non excusatur autem in locis illis, ubi Catholici sunt cum hereticis permixti, & Bulla est usu recepta, ubi Leander cit. addit limitationem Hurtadi de Mendoza, his verbis.

Ait enim, quòd illi, ad quos non spectat tueri fidem, in dictis Provinciis, publica disputatione, aut scripto, minimè possint tales libros legere, quamvis sit cum animo errores confutandi, bene tamen illi, quibus incumbit fides propugnatio; quia tunc ipsa fides patere tur damnum, cum libris hereticorum non inspectis, non possint illorum errores oppugnari: possunt ergo, imò & debent tales Doctores huiusmodi libros in dicto casu legere.

CAPUT X.

De retinentibus libros hereticorum.

428 **R**etinere dicitur, qui apud se librum habet, sive proprium, sive alienum, quovis modo illum habeat, sive commodatum, sive ad ligandum, &c. sive retineat proprio, sive alieno nomine; quia Bulla

non requirit, quòd liber sit proprius retinentis, sed absolute prohibet, ne retineatur, & retinens alieno nomine, verè dicitur retinens. Bord. cit. sect. 49. n. 34. & in 7. lib. de cap. 14. n. 72. etiam si in aliena domo habeat. Bulemb. lib. 7. cap. 2. dab. 3. art. 1. n. Bonac. tom. 3. disp. 1. q. 2. par. 4. n. Hinc hic à censura non excusatur.

429 Retinens ad confutandum, non excusatur à censura. Bord. in man. cap. 1. sect. 49. n. 13. quia lex absolute prohibet, à libello respectum, non affectum, & intentio bona non potest cohonestare actum absolute prohibitum. potest autem hic à suspitione heresis se defendere, si id probet, ostendendo confutationes ante inventionem librorum factas. Bord. cit. n. 74. quia non potest praesumi suspectus de heresi, qui ex publico heresim impugnat: nec tunc adeo periculum infectionis constat contrario affectu, cum ex confutatione heresis catipet, quoniam nulla causa potest producere effectum sibi contrarium; unde nec sicut error non potest causare frigus, ita nec confutatio heresis heresim: hinc ait Bord. cit. n. 74. *hic est singularis casus, ex quo ab excommunicatione non inferitur ad suspitionem heresis, quia constat de eius destructione.*

430 Item non excusatur à censura retinens, etiam si cognoscat, nullum esse librorum periculum; 1. quia hæc periculum non solum est facta ob periculum, verum etiam in odium hereticorum. Diana par. 2. tr. 1. 1. ref. 49. adeòque etiam si eedem periculum, non cessat finis adæquatus legis de libello late agit Tamb. lib. 2. Dec. 1. 1. 1. 1. 1.

431 Non excusantur à censura Censurales portantes de uno in alium locum, vel vendentes scienter libros hereticorum. Leander de cens. tr. 3. disp. 1. q. 88. quia non sunt retentores, sed etiam fautores hereticorum.

transantur solam, si illos asportent inclutos in capsulis, nesciendo ibi contineri libros hereticorum.

432 Nec excusantur retinentes in bibliotecis ad ornatum sine animo legendi. Leand. cit. q. 64. ob rationem n. 4. 14. insinuatam.

433 Pro libris prohibitis, qui in biblioteca Regulatium fortè retinentur, Bord. novissime in man. consulti. de anno 1693. sect. 49. n. 15. cum Del Bene, vult censuram tantum incurtere Superiorem Monasterii, si libros Inquisitori non consignet, minime bibliotecarium; quia cum libri sint incorporati Monasterio, bibliotecarius solam dicitur eorum habere curam; aliud autem est cura, aliud retentio. Ita ille, qui censuram etiam bibliotecarium incurtere prius dixerat in Trib. fides de anno 1665. c. 14. n. 73.

434 Non excusatur Religiosus, qui librum è biblioteca extractum in sua camera retinet, etiam si de licentia superioris retinet; quia verè retinet. Bord. in Trib. fides cit.

435 Inventus in domo cum libris prohibitis sibi ex hereditate relictis, suspectus non erit, si sit vir bonæ famæ, nec aliàs super his, aut similibus inquisitus, sed præsumitur ignorans. Bord. in man. consulti. sect. 49. nu. 73. Alberghinus cap. 3. n. 24. Carena cit. 10. par. 4. n. 27.

436 Dans librum prohibitum habenti facultatem legendi, nec dicitur retinens, nec incurrit censuram, nisi prius legerit, aut retulerit. Bord. cit. n. 31. contra Bonac. de censur. n. 18. quia recipiens, & tradens sunt correlativi, correlativorum autem par est iudicium; unde si unus licitè recipit, alter licitè tradit.

437 Nec obstat, quòd dominus amiserit jus, & dominium libri, quia non dat, ut sum, nec donat, sed consignat habenti facultatem legendi, qui postea tenetur il-

lum superiori consignare ad comburendum.

438 Libri igitur, statim ac sunt prohibiti, desinunt esse juris, & dominii habentis, sed fiunt juris, & dominii Tribunalis S. Officii, in ordine tamen solùm ad comburendos; & hoc pacto prohibito est quædam confiscationis species. Bord. cit. sect. 48. nu. 42. Hinc habens librum prohibitum, illum alienare non potest alteri dando, vendendo, &c. quia est filci S. Officii, ut comburat. Bord. sect. 48. n. 44.

439 Servus retinens pro domino habente licentiam, aut quis emens, vel ligans librum ad instantiam ejus, qui pariter licentiam habet, excusatur; quia licitè retinet, nam cui conceditur aliquid, conceditur facultas adhibendi media ad ejus consecutionem; media namque sequuntur naturam sui finis, & ab eo regulantur, l. Oratorio 16. ff. de sponsal. ita Bord. cit. sect. 49. n. 18.

Hoc autem dico vero de servo, si retineat præstando actualem famulatum domino, ut librum habeat, v. gr. librum tanquam bajulus deferendo domino; minime si librum in propria domo, aut in proprio cubiculo à domini cubiculo distincto retineat; quia licentia retinendi concessa domino non communicatur servis, nisi in quantum sunt media, ut dominus habeat; hinc si superior Monasterii licentiam habeat retinendi libros prohibitos, non proinde potest subditus eisdem in propria camera retinere.

440 Qui statim, accognovit, librum esse prohibitum, illum donavit amico, qui haud amplius eum apud se habet, non incurrit censuram; quia verè non retinet. Bord. cit. n. 20. Peccat autem mortaliter contra obedientiam ratione præcepti, quo illum consignare debeat Inquisitori.

QUÆRES

441 Liber quidam haretici de medicina tractans, aliquas tamen continens hareses, fuit in duas partes divisus, & quia Petrus retinet partem illam, ubi haresis non continetur, petit; An incurrat censuram Bulla Cœna?

Negat Ugolinus 2. par. de casibus refer. Pa. pa. ver. Ac retinentes num. 3. Suerojus in Bulla Cœna cap. 1. nu. 18. apud Dianam par. 10. tr. 12. ref. 47. 1. quia si una, vel altera haresis, quæ continebatur in libro, invenitur abrafata, aut ea folia detracta, ex ejus lectione, aut retentione non contrahitur censura; quia tunc liber non continet haresim, nec adest periculum eam repereundi: v. n. 358. & 359.

442 Secundò, quia ex communi cum Bonac. Sanchez, Duordo, & Alberghino cit. sup. sub num. 359. si opus haretici pluribus constans tomis cocuntibus in unum volumen, quod unam, aut aliquas hareses continet, dividatur in plures tomos, tunc non incurrit censuram cœnae, qui legit, aut retinet tomum illum, qui nullam continet haresim. Pariter si liber haretici unam, aut aliquas hareses continens, dividatur in plures partes, tunc non incurrit censuram, qui legit, aut retinet partem illam, quæ nullam continet haresim.

Corroboratur paritas; nam in hac re, vel attenditur periculum haresis; & hoc aequè in utroque casu evitatur: vel odium hareticorum, eorumque doctrina; & hoc in neutro casu effugitur; igitur vel in utroque casu censura incurritur, vel in neutro.

443 Nec officit, quòd pars illa sit pars libri haretici; quia si illa, etiam à libro divisà, adhuc est pars libri, & inde sufficiens ad censuram, etiam folium à libro divisum erit pars libri, & inde sufficiens ad censuram; &

tamen ex n. 369. qui unum, vel alterum folium à libro separatim legit, aut retinet, non incurrit censuram cœnae; quia ab haresione, nec actu, nec potentia haresis proxima est liber.

444 Resp. eum incurrit censuram Bulla Cœnae. Leander de censur. tr. 11. c. 4. q. 46. Bonac. Fagun. Trullenchi. & alii ipsam. Ratio est, quia ex n. 358. est, quòd liber haretici continet unam haresim, & censura transfunditur in omnes partes, quatenus est liber prohibitus ratione totius; & quia pars libri divisà à comparate est pars libri haretici, qui continet haresim, ideo legens, aut retinens, censuram eam non effugit.

445 Ad 1. rationem in oppositò dicitur, eam esse veram, si haresis sit abrafata autoritate publica.

446 Ad 2. paritas quidem est, valla. ut Diana cit. eam non solvat, nec opinari respuat: sed disparitas est, quia, quando volumen conflatum ex pluribus tomis, dividitur in plures tomos, quilibet tomus particularis constituit per se unum librum, quomodo dicit ordinem per se, sed per accidentem ad unum tomum in ordine ad faciendum unum volumen, & librum; quoniam unum volumen solitarie perfectum constituit librum, qui pendenter ab alio tomo: non sic est in casu nostro, ubi non fit divisio unius libri in plures tomos, sed unius tomi in plures partes, quia supponitur, quòd liber non continet pluribus tomis; & ideo qualibet pars libri divisà est per se ordinata ad comparandum totum librum damnatum, ac proinde non obstante divisione pars retinet prohibitionem, & censuram, quam eam legens, aut retinens incurrat.

447 Ad 3. disparitas est ex n. 369. q.

nam, vel alterum folium separatam est scriptum, non liber, nec pars libri potentia proxima: in casu vero nostro pars divisa, cum non supponatur folium, sed volumen solum unius quaterini, non est scriptum, sed in se liber, partialis tamen, quatenus est per se ordinata ad compartem, & totum.

Confirmatur. Folium, quia per divisionem à libro evadit scriptum, dicitur in potentia remota liber: igitur pars libri, de qua est sermo, quia per divisionem non evadit scriptum, retinet actu esse libri in se, & in potentia proxima esse libri totalis continentis hareticum.

CAPUT XI.

De imprimentibus libros hareticorum.

448 Imprimentium nomine veniunt: Officina impressoria dominus, cuius altaris ante libri typis mandantur; quia typos vidant, & componunt: qui sic compositos inungunt atramento: qui torcularia premunt: qui chartas mades faciunt, aut mades factas torculari supponunt: hi namque omnes imprimere dicuntur; & ideo omnes censura Bulla Cœna innotantur: ita Leander de cens. 11. 3. 67. l. 9. 82.

Transcribentes libros hareticorum, eadem censuram incurrunnt; quia nulla est in substantia diversitas; imò sunt fautores hareticorum, cum eos sic maxime adjuvent ad propagandos errores. Leander cit. 9. 87.

449 Qui expensas impressionis facit, non incurrit censuram; quia non dicitur imprimere, sed remota ad impressionem concurrere, peccat tamen mortaliter; incurrit autem censuram ut fautor, si id faciat, ut faveat heresi: Imò & omnes sub nomine imprimentium n. 448. relati erunt etiam fautores, si ea ministeria exhibeant, ut faveant heresi. Leander cit. 9. 84. & 86.

450 Corrector exemplaris impressi hanc censuram non incurrit. Leander cit. 94. 83. Fagum Suarez, & alii apud ipsum contra Fulv. Palao, & Tamb. lib. 2. Decal. cap. 1. §. 7. n. 46. quia proprie non est impressor, sed impressi inspector; incurrit autem censuram Cœna ratione legentis librum haretici, si corrigendo notabilem partem legat.

451 Tradens librum, ut imprimatur, non est impressor, sed faciens imprimere, Fagum lib. 2. in Decal. cap. 14. nu. 37. contra Leandrum cit. 9. 85. & Tamb. cit. unde incurrit censuram Cœna, non ut impressor, sed ut hareticus, si est libri Auctor, vel ut fautor, si non est Auctor, cum sic maxime faveat heresi, propagando.

452 Qui impressoribus vendunt characterem æneum, papirum, atramentum, & alia ad impressionem necessaria, non incurrit censuram, nisi ea ministrant, ut faveant heresi; quia tunc erunt fautores, non impressores; nam non concurrunt proxime ad impressionem, Leander cit. 9. 86.

CAPUT XII.

De defendentibus libros hareticorum.

453 Defendentes libros hareticorum, subduntur tantum Bulla Cœna, non Bulla Pii IV. aut Indici. Quia in his nulla fit mentio de defendentibus.

454 Ex Bordon. in man. consult. sect. 49. num. 85.

Modi defendendi librum hareticus sunt, si verbis, vel factis, aut scriptis exaltetur liber probando, qua in eo scripta sunt esse vera. Qui librum abscondit. Qui impedit, ne destratur ad S. Officium, aut ne comburatur. Qui laudat opus, qui persuadet non esse dignum combustionem, vel iniuste fuisse prohibendum.

Kkkkk 3 455 Ex.